

1/2004

KULUTUSMAITOASETUKSEN VALVONTAOHJE

Kulutusmaitoasetuksen valvontaohje

Elintarvikevirasto
29.3.2004

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	3
2. KULUTUKSEEN TARKOITETTUJA MAITOJA KOSKEVA ASETUS	3
2.1 Maitolaadut.....	3
2.2 Kulutusmaitoasetuksen sallimat muutokset.....	4
Rasvapitoisuuden muutokset.....	4
Kivennäisaineiden ja vitamiinien lisäykset	4
Proteiinipitoisuuden muutokset.....	4
Laktoosipitoisuuden muutokset	4
3. VALVONTA.....	5
3.1 Maitoalan laitosten omavalvonta	5
3.2 Viranomaisvalvonta	5
3.3 Kulutusmaitoasetuksen kriteerit	6
Rasvapitoisuus	6
Jäätymispiste.....	6
Paino	7
Proteiinipitoisuus.....	7
3.4 Muut kriteerit	7
Lisätyt ravintoaineet.....	7
Pakkausmerkinnät ja ilmoitukset erityisruokavaliovalmisteeksi	8
4. MUUT MAITOJA KOSKEVAT SÄÄDÖKSET	8
4.1 Hygieniasäädökset.....	8
4.2 Maito-nimen suojaus	9
5. PAKKOKEINOT JA RANGAISTUSSÄÄNNÖKSET	9

LIITE 1:

- Neuvoston asetus (EY) N:o 2597/1997 ja sen muutos N:o 1602/1999 ("kulutusmaitoasetus")

MUU LAINSÄÄDÄNTÖ:

<http://www.finlex.fi>

- Komission asetus (EY) N:o 2306/2003 ("ykkösmaitoasetus")
- Maa- ja metsätalousministeriön päätös 13/1998 (nestemäisten maitotuotteiden valvonnasta)
- Komission asetus (EY) N:o 2707/2000 ("koulumaitoasetus")
- Kauppa- ja teollisuusministeriön asetus erityisruokavaliovalmisteista 662/2000

1. JOHDANTO

Tämän valvontaohjeen tarkoituksena on antaa ohjeita siitä, miten kulutusmaitoasetuksen¹ säännöksiä valvotaan omavalvonnassa ja viranomaisvalvonnassa. Kulutusmaitoasetuksessa määritellään kaupan olevat maitolaadut, annetaan vaatimukset maitoalan laitoksesta kauppaan lähtevän ja suoraan kulutukseen tarkoitettun maidon koostumukselle ja kaupan pitämiselle sekä annetaan veloitteet valvoa kulutusmaitojen ominaisuuksia. Asetuksessa mainittujen maitolaatujen lisäksi Suomi on saanut 30.4.2009 asti luvan valmistaa ja myydä vähärasvaista, 1 % rasvaa sisältävää maitoa.

Asetuksella pyritään yhdenmukaistamaan kaupan pidettävän maidon koostumusta Euroopan unionin sisällä sekä suojelemaan kuluttajaa maitoväärennöksiltä. Kulutusmaitoasetuksen tarkoitus on estää maidon määrästenvastainen muuntelu ja varmistaa, että maito sisältää säädetyt määrät rasvaa ja proteiinia. Erityisesti halutaan estää veden lisäys ja proteiinin vakiointi. Maito-nimen käyttö on rajattu vain asetuksessa mainittuihin ja poikkeusluvalla myytävään maitoon.

Tähän ohjeeseen on otettu mukaan myös eräiden elintarvikelain nojalla annettujen kulutusmaitoa koskevien säädösten valvontaa. Näiden säädösten ja kulutusmaitoasetuksen lisäksi kulutukseen tarkoitettua maitoa koskevat maitohygienia-asetuksen² nojalla annetut määräykset.

2. KULUTUKSEEN TARKOITETTUJA MAITOJA KOSKEVA ASETUS

Euroopan unionin neuvosto on antanut 18.12.1997 asetuksen maito- ja maitotuotealan yhteistä markkinajärjestelyä koskevista lisäsäännöistä kulutukseen tarkoitettun maidon osalta (EY) N:o 2597/1997 (jäljempänä *kulutusmaitoasetus*) sekä 19.7.1999 asetuksen edellä mainitun asetuksen muuttamisesta (1602/1999). Kulutusmaitoasetus on tullut voimaan 1.1.1998, 4 artiklan säännöksiä on sovellettu 1.1.1999 lähtien.

2.1 Maitolaadut

Kulutusmaitoasetus koskee ihmisravinnoksi tarkoitettuja maitoja, jotka on tarkoitettu toimittavaksi sellaisenaan kuluttajalle. Maidot jaetaan neljään maitolaatuun:

- a) raakamaito: ei ole kuumennettu yli 40°C lämpötilaan tai käsitelty vaikutukseltaan vastaavalla tavalla
- b) täysmaito: lämpökäsitelty, rasvapitoisuudeltaan joko
 - vakioitu täysmaito: rasvapitoisuus on vähintään 3,50 % (m/m) tai
 - vakioimaton täysmaito: rasvapitoisuutta ei ole muutettu lypsyn jälkeen, rasvapitoisuus ei saa olla alle 3,50 % (m/m)
- c) kevytmaito: lämpökäsitelty, rasvapitoisuus on 1,50 % -1,80 % (m/m)
- d) rasvaton maito: lämpökäsitelty, rasvapitoisuus on enintään 0,50 % (m/m)

Kulutusmaitoasetuksessa ei ole määritelty vähärasvaista/1 % rasvaa sisältävää maitoa. Suomella on kuitenkin oikeus (ainakin 30.4.2009 saakka) valmistaa asetuksen rasvapitoi-

¹ Neuvoston asetus (EY) N:o 2597/1997 maito- ja maitotuotealan yhteisistä markkinajärjestelyä koskevista lisäsäännöksistä kulutukseen tarkoitettun maidon osalta, liite 1.

² MMM:n asetus N:o 31/EEO/2001 maidon ja maitopohjaisten tuotteiden valmistukselle asetettavat hygieniavaatimukset (maitohygienia-asetus)

suusrajoista poikkeavaa maitoa³. Tällaista maitoa saa myydä EU:n sisällä ainoastaan Suomessa. Kyseistä maitoa saa kuitenkin viedä kolmansiin maihin.

Kulutusmaitoasetus koskee yhtäläillä myös luonnonmukaisesti tuotettuja eli ns. luomumaitoja.

2.2 Kulutusmaitoasetuksen sallimat muutokset

Rasvapitoisuuden muutokset

Maidon luonnollisen rasvapitoisuuden saa säätää edellä määritellyn mukaiseksi lisäämällä tai poistamalla kermaa tai lisäämällä täysmaitoa, kevytmaitoa tai rasvatonta maitoa.

Kivennäisaineiden ja vitamiinien lisäykset

Kivennäisaineiden ja vitamiinien lisääminen elintarvikkeisiin on Suomessa luvanvaraista. Elintarvikevirasto tekee yksittäisiä tuotteita ja vitamiineja tai kivennäisaineita koskevia päätöksiä täydentämisasetuksen⁴ nojalla sekä määrää mahdollisista pakkaukseen tehtävistä muista merkinnöistä. Asetuksen mukaan luvan myöntämisen perusteena on, että lisääminen voidaan katsoa hyödylliseksi väestön tai ainakin tuotteen käyttäjäryhmän terveydelle tai ravitsemukselle. Elintarvikevirasto on sallinut myös muunlaisen täydentämisen, mikäli tuotteet ovat laillisesti markkinoilla muissa EU-maissa (Cassis de Dijon-periaate).

Kauppa- ja teollisuusministeriö on antanut yleisen täydentämisasetuksen⁵ muutamille vitamiineille ja kivennäisaineille kuten kalsiumille ja D-vitamiinille. Tuotteet, joihin näitä vitamiineja ja kivennäisaineita saa lisätä, mainitaan asetuksessa. Valtion ravitsemusneuvottelukunnan aloitteesta annettu asetus on astunut voimaan 1.12.2002. Siinä annetaan yleinen lupa lisätä D-vitamiinia maitoon ja maitovalmisteisiin väestön niukan D-vitamiinin-saannin korjaamiseksi.

Proteiinipitoisuuden muutokset

Kulutusmaidon proteiinipitoisuuden vakiointi poistamalla proteiinia maidosta ei ole sallittua, mutta sen sijaan maidon pakkaajan on mahdollista valita luonnostaan vähemmän proteiinia sisältävä raaka-ainemaito kulutusmaidon valmistamiseen. Maitoproteiinien lisääminen maitoon on myös sallittua. Asetuksen mukaan proteiineilla rikastetun maidon proteiinipitoisuuden on oltava vähintään 3,8 % (m/m).

Laktoosipitoisuuden muutokset

Maidon laktoosipitoisuutta saa vähentää hydrolysoimalla laktoosia glukoosiksi ja galaktoosiksi. Maidon laktoosia ei saa vähentää muilla keinoin. Näin ollen maitoa, josta on esimerkiksi kromatografisesti poistettu laktoosia, ei voida kutsua maidoksi vaan maitojuomaksi.

³ Komission asetus (EY) N:o 2306/2003 poikkeuksista eräisiin maito- ja maitotuotealan yhteistä markkinajärjestelyä koskevista lisäsäännöistä Suomessa ja Ruotsissa tuotetun ihmisravinnoksi tarkoitetun maidon osalta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2597/1997 säännöksiin annetun asetuksen (EY) N:o 280/1998 muuttamisesta.

⁴ Asetus vitamiinien ja eräiden muiden aineiden lisäämisestä elintarvikkeisiin 281/1972.

⁵ KTM:n asetus vitamiinien ja eräiden muiden aineiden lisäämisestä elintarvikkeisiin 917/2002.

3. VALVONTA

Kulutusmaitoasetuksen 4. artiklan vaatimusten tavoitteena on estää maidon koostumuksen muuttaminen kuluttajan edun vastaisesti. Tällaista koostumuksen muuttamista on esimerkiksi veden tai kirnumaidon lisääminen laimentamistarkoituksessa maitoon. Kulutusmaidon on täytettävä kulutusmaitoasetuksen jäätymispistettä sekä rasva- ja proteiinipitoisuutta koskevat vaatimukset.

3.1 Maitoalan laitosten omavalvonta

Hygienialain⁶ perusteella laitoksen on kustannuksellaan laadittava ja toteutettava valvontaviranomaisen hyväksymä valvontajärjestelmä (omavalvonta). Maitohygienia-asetuksen liitteen 1, luvun 3 mukaan omavalvonnan tukijärjestelmän osana on tuotantolaitoksesta lähtevien maidon ja maitopohjaisten tuotteiden laatu varmistettava näytteenotto- ja tutkimusohjelman avulla. Elintarvikelain 361/1995 perusteella elinkeinonharjoittajalla on velvollisuus suorittaa omavalvontaa elintarvikemääräysten kannalta kriittisissä kohdissa. Omavalvontaan on sisällytettävä myös kulutusmaitoasetuksessa annettujen valvontavaatimusten noudattaminen. Laitosten on näin, maidon hygieenisen laadun lisäksi, varmistettava, että kulutukseen tarkoitettu maito täyttää vaatimukset rasvan, proteiinin, lisättyjen ravintoaineiden, painon ja jäätymispisteen osalta.

Hygienia- ja elintarvikelain mukainen omavalvonta edellyttää määräysten tuntemista ja niiden valvonnan kannalta kriittisten pisteiden tunnistamista, seurannan järjestämistä ja dokumentointia sekä varautumista toimenpiteisiin mahdollisten ongelmien ilmaantuessa.

Kulutusmaitoasetuksen omavalvonnassa elinkeinonharjoittajan on järjestettävä artiklan 4 mukainen valvonta (ks. kohta 3.3). Kulutusmaitoasetuksen omavalvontaa arvioitaessa tarkastus-, näytteenotto- ja tutkimustiheys perustuu toimenpiderajojen ylitysriskiin. Valvontaa lisätään valitusten ja määräysten vastaisten tulosten perusteella ja vähennetään, jos toimenpiderajoja ei ylitetä.

Laitoksen on pidettävä huolta siitä, että laitteet, joiden avulla omavalvontaa tehdään, pidetään toimivina ja kalibroidaan säännöllisesti virheellisten tulosten välttämiseksi. Paikallisen valvontaviranomaisen on tarkastettava elinkeinonharjoittajan tekemä elintarvikelain mukainen omavalvonta, johon tarkastukseen kuuluu kalibroinnin varmistaminen.

3.2 Viranomaisvalvonta

Maa- ja metsätalousministeriön kulutusmaitoasetuksen valvontaa koskevan päätöksen⁷ mukaan kunnat valvovat kulutusmaitoasetuksen toteutumista alueellaan. Päätös valtuuttaa lääninhallitukset johtamaan valvontaa lääneissä. Elintarvikevirasto johtaa valvontaa valtakunnallisesti.

Kuntien tehtävänä on valvoa elintarvikelain ja hygienialain nojalla tehtävän omavalvonnan toimivuutta ja riittävyttä. Kunnan on tarkastettava valvontaansa kuuluvat laitokset sekä niiden omavalvontajärjestelmien toimivuus säännöllisesti. Kunta voi vaatia tarvittaessa omavalvonnan tehostamista. Mikäli elintarvikelain mukainen omavalvonta, johon kuuluu myös kulutusmaitoasetuksen valvonta, ei kunnan mielestä ole riittävää, sen tulee kehottaa elinkeinonharjoittajaa tehostamaan omavalvontaa tai kunta voi itse ottaa näytteitä ja las-

⁶ Laki eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta 1195/1996.

⁷ MMM:n päätös nestemäisten maitotuotteiden vaatimuksista annetussa neuvoston asetuksessa tarkoitettu valvonnasta 13/1998.

kuttaa elinkeinonharjoittajaa elintarvikelain 24§ nojalla. Jos elinkeinonharjoittajan omavalvontaan sisällyttämä näytteenotto ja tutkimus on riittävää ja pätevää eikä laitoksen toiminnassa ole esiintynyt puutteita, ei viranomaisen tekemää näytteenottoa ja tutkimusta tarvita kuin pistokoeluntoisesti. Omavalvonnan valvontaa on kuitenkin jatkettava.

Kulutusmaidon omavalvonnan valvomiseksi otetut näytteet ja tutkimukset maksaa elinkeinonharjoittaja elintarvikelain 24§:n nojalla. Poikkeuksena on jäätymispiste, jota valvotaan hygienialain nojalla ja jonka omavalvonnan valvonnan kustannuksista vastaa viranomainen.

3.3 Kulutusmaitoasetuksen kriteerit

Rasvapitoisuus

Valmistettavan kulutusmaidon rasvapitoisuuden tulee noudattaa maitolaatujen rasvapitoisuusrajoja, jotka on lueteltu kohdassa 2.1. Rasvapitoisuusrajat ovat ehdottomia, eivät keskimääräisiä pitoisuuksia. Tämä merkitsee sitä, ettei annettuja rajoja saa ylittää eikä alittaa. Koulumaitoasetus⁸ muun muassa edellyttää annettujen rasvapitoisuuksien noudattamista. Tulosten oikeellisuutta arvioitaessa voidaan kuitenkin ottaa menetelmän mittausepävarmuus huomioon.

Kulutusmaidon rasvapitoisuuden omavalvontaa on tehtävä eräkohtaisesti. Tämä koskee myös jatkuvatoimisia laitteistoja käytäviä laitoksia.

Jäätymispiste

Kulutusmaidon jäätymispisteen on kulutusmaitoasetuksen mukaan oltava lähellä maidon alkuperäisellä keräilyalueella todettua raakamaidon keskimääräistä jäätymispistettä.

Maitonäytteet, joihin kulutusmaidon jäätymispistettä verrataan, voidaan ottaa joko tuottaja-kohtaisesta raakamaidosta, keräilyerän raakamaidosta tai siilon raaka-ainemaidosta, riippuen siitä, mikä sopii kunkin laitoksen kohdalla parhaiten. Valvontaa tehdään aluksi melko tiheästi, myöhemmin valvontaa voidaan tehdä harvemmin riskinarviointiin perustuen, kuitenkin vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Myös maitohygienia-asetus antaa määräyksiä jäätymispisteen suhteen (liitteen 2 luvun 1 kohta 77). Asetus määrää tuotantotilalta luovutettavan raakamaidon jäätymispisteen tutkitavaksi satunnaisotannalla vähintään kerran vuodessa vesilisän toteamiseksi. Myös laitokseen saapuvista raakamaidon keräilyeristä on otettava näytteitä sen varmistamiseksi, ettei maitoon ole keräilyn aikana joutunut vettä. Keräilyerien raakamaidon jäätymispisteen tutkimistiheys on määriteltävä omavalvontasuunnitelmassa. Maitohygienia-asetuksen nojalla myös laitoksesta lähtevästä kulutusmaidosta on tutkittava säännöllisesti jäätymispiste osana omavalvontaa vesilisän toteamiseksi (liitteen 2 luvun 3 kohta 92). Vaikka kulutusmaitoasetuksessa on annettu kulutusmaidon jäätymispistettä koskevia määräyksiä, noudatetaan jäätymispisteen valvonnassa hygienialakia (mm. omavalvonnan, omavalvonnan valvonnan ja näytteenoton osalta).

⁸ Komission asetus (EY) N:o 2707/2000 neuvoston asetuksen (EY) N:o 1255/1999 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä maidon ja tiettyjen maitotuotteiden toimittamiseksi koulujen oppilaille myönnettävän yhteisön tuen osalta.

Maitohygienia-asetuksessa lehmänmaidon normaalina jäätympisteinä pidetään $-0,520$ °C. Jäätympiste kuitenkin vaihtelee hieman riippuen esimerkiksi lehmän rodusta, ruokinasta ja lypsykaudesta. Joissakin maitoalan laitoksissa tuottajamaidon jäätympisteiden toimenpiderajana pidetään $-0,512$ °C.

Erilaisten prosessien, erityisesti lämpökäsittelyiden, seurauksena maidon jäätympiste muuttuu hieman raakamaidon jäätympisteeseen verrattuna. Prosessien vaikutus kulutusmaidon jäätympisteeseen on otettava huomioon verrattaessa kulutusmaidon ja raakamaidon jäätympisteitä keskenään. Esimerkiksi pastöroidun kulutusmaidon jäätympiste normaalinäytteenä erona keräilyerästä tai siilosta otetun maitonäytteen jäätympisteeseen voidaan pitää $+0,005$ °C ja tilamaidosta otetun näytteen jäätympisteeseen $+0,006$ °C. Epäsuorasti UHT-käsitellyn kulutusmaidon jäätympiste voi poiketa vastaavasti $+0,006$ °C ja $+0,007$ °C. Tulosten oikeellisuutta arvioitaessa otetaan huomioon myös menetelmän mittausepävarmuus.

Myös laktoosin hydrolysointi vaikuttaa kulutusmaidon jäätympisteeseen. Hydrolysoitujen maitojen valvonnassa onkin mahdotonta noudattaa asetuksen jäätympistettä koskevaa vaatimusta, koska laktoosin hydrolysointi laskee selvästi maidon jäätympistettä verrattuna raakamaidon jäätympisteeseen.

Paino

Kulutusmaidon, jonka rasvapitoisuus on $3,5$ % (m/m) ja lämpötila 20 °C, painon tulee olla vähintään 1028 g/l tai vastaava paino litraa kohti, jos maidon rasvapitoisuus tai lämpötila poikkeaa edellä mainituista. Painon tarkkailun tarkoituksena on varmistua pakkauksen sisällön oikeasta määrästä. On suositeltavaa, että kulutusmaidon painon tarkkailua tehdään pakkauslinjalla jatkuvasti. Tarkkailun tulokset on dokumentoitava.

Proteiinipitoisuus

Kulutusmaidossa, jonka rasvapitoisuus on $3,5$ % (m/m) tulee olla vähintään $2,9$ % (m/m) proteiineja. Proteiinien prosenttiosuus on riippuvainen muiden maidon ainesosien määrästä, joten rasvapitoisuuden muuttaminen vaikuttaa proteiinien osuuteen. Esimerkiksi rasvatoman ($0-0,5$ % rasvaa sisältävän) kulutusmaidon proteiinipitoisuus on asetuksen mukaan oltava vähintään $3,0$ %. Lisäksi jotkut prosessit, kuten baktofugaatio ja mikro-suodatus, vaikuttavat maidon proteiinipitoisuuteen laskien sitä hieman. Nämä seikat tulee ottaa huomioon verrattaessa edellä mainituin tavoin käsiteltyjen maitojen proteiinipitoisuutta raakamaidon proteiinipitoisuuteen.

Kulutusmaitojen proteiinipitoisuutta on valvottava omavalvonnassa riittävästi. Proteiinipitoisuuden määrittäminen on tehtävä vähintään neljä kertaa vuodessa joka maitolaadusta.

Valmiin tuotteen proteiinipitoisuutta verrataan tuottajakohtaisen raakamaidon, keräilyerän raakamaidon tai siilon raaka-ainemaidon proteiinipitoisuuteen. Tämä on yksi keino, jäätympisteiden seurannan ohella, valvoa, ettei proteiinin vakiointia tapahdu.

3.4 Muut kriteerit

Lisätyt ravintoaineet

Myös vitamiini- ja kivennäisainelisäysten valvonta kuuluu laitoksen omavalvontaan. Laitoksen tulee valvoa, että tuotteisiin lisätyt vitamiini- tai kivennäisainemäärät vastaavat pakkausyksikössä ilmoitettua määrää. Analyysit tehdään täydentämistä aloitettaessa riittävän usein ja myöhemmin, ellei ongelmia esiinny, vähintään kerran vuodessa.

Pakkausmerkinnät ja ilmoitukset erityisruokavaliovalmisteeiksi

Kulutusmaitojen pakkausmerkintöihin sovelletaan pakkausmerkintäasetusta⁹ ja maitohygienia-asetusta.

Pakkausmerkinnät ovat

- elintarvikkeen nimi,
- lämpökäsittely,
- ainesosaluettelo,
- sisällön määrä,
- lämpökäsittelyllä kulutusmaitoilla parasta ennen –päiväys (pakatuilla raakamaitoilla viimeinen käyttöajankohta),
- valmistajan, pakkaajan tai Suomessa toimivan myyjän nimi, toiminimi tai aputoiminimi sekä osoite,
- alkuperämaa tai –alue, jos sen puuttuminen voi johtaa ostajaa harhaan elintarvikkeen alkuperän suhteen,
- terveystunnus,
- elintarvike-erän tunnus,
- säilytysohje, käyttöohje ja varoitusmerkintä tarvittaessa.

Muita merkintöjä aiheuttavat muun muassa lisätyt vitamiinit ja kivennäisaineet, laktoosin hydrolysointi sekä ravitsemusväitteet, joiden esittäminen vaatii ravintoarvomerkinnän.

Elintarvikeviraston julkaisemassa elintarvikkeiden ravintoarvomerkintöjä koskevassa oppaassa (12/2001) annetaan yksityiskohtaisempia ohjeita ravintoarvon ja ravitsemuksellisten väitteiden esittämisestä. Yleisistä pakkausmerkinnöistä on annettu pakkausmerkintäopas (1/2003). Molemmat oppaat löytyvät Elintarvikeviraston kotisivuilta <http://www.elintarvikevirasto.fi>.

Jos maitoalan laitos valmistaa vähälaktoosista maitoa, tuote on erityisruokavaliovalmiste¹⁰ ja sen valmistuksesta tulee tehdä ilmoitus Elintarvikevirastolle.

4. MUUT MAITOJA KOSKEVAT SÄÄDÖKSET

4.1 Hygieniasäädökset

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa 8/EEO/2002 (maidontuotantotilojen hygieniavaatimukset, tullut voimaan 1.8.2002) annetaan säännökset maidon tuotantoon käytettävien eläinten terveystaustatiedoista, eläintenpitotilojen rakenteellisista ja toiminnallisista vaatimuksista sekä lypsämiselle ja maidon sekä ternimaidon käsittelylle asetettavista vaatimuksista. Asetukseen sisältyvät myös säännökset tuotantotilojen tarkastuksista sekä ehdot tilalla tuotetun raakamaidon ja maitopohjaisten tuotteiden tilalta suoraan kuluttajalle tapahtuvalle myynnille.

Maitohygienia-asetuksessa annetaan säännökset maidolle ja maitopohjaisille tuotteille sekä vaatimukset niiden käsittelylle ja valmistukselle asetettavasta elintarvikehygieniasta. Lisäksi asetuksessa säädetään em. tuotteita valmistavan tai käsittelevän laitoksen hyväksymismenettelystä, laitokselle asetettavista rakenteellisista ja toiminnallisista vaatimuksista sekä viranomaisvalvonnasta ja omavalvonnasta.

⁹ Asetus elintarvikkeiden pakkausmerkinnöistä 794/1991.

¹⁰ KTM:n asetus erityisruokavaliovalmisteeista 662/2000.

4.2 Maito-nimen suojaus

Maidon ja maitotuotteiden kaupan pitämisessä käytettäviä nimiä suojellaan EU:n asetuksella 1898/1987¹¹. Maitotuotteita jäljitteleville, esimerkiksi soijapohjaisille tuotteille, ei saa käyttää maitotuotteille varattuja nimityksiä vaan ne tulee nimetä niin, että kuluttajalle käy selvästi ilmi, ettei kyseessä ole maitopohjainen tuote. Asetuksella pyritään suojaamaan toisaalta kuluttajaa harhaanjohtavilta nimityksiltä ja toisaalta maitotuotteiden markkinoita kilpailevilta tuotteilta. Asetuksen nojalla nimitystä ”maito” saa käyttää maidosta, jonka koostumusta ei ole muutettu ja maidosta, jonka koostumusta on muutettu kulutusmaitoasetuksen antamia määräyksiä noudattaen.

5. PAKKOKEINOT JA RANGAISTUSSÄÄNNÖKSET

Valvontaviranomaisen tulee ryhtyä säädettyihin toimenpiteisiin, jollei elinkeinonharjoittaja noudata kulutusmaitoasetuksen säännöksiä. Kulutusmaitoasetuksen rikkomiseen sovelletaan pakkokeinoja ja rangaistuksia, joista on säädetty elintarvikelaissa (27–38§).

Valvontaviranomainen voi suullisesti kehottaa tai kirjallisesti määrätä elinkeinonharjoittajaa korjaamaan määräysten vastaiset tuotteet määräajan kuluessa. Viranomainen voi siten erityisistä syistä sallia virheellisten tuotteiden luovuttamisen laitoksesta määräämillään ehdoilla. Tämä on mahdollista, jos virhe on kuluttajan kannalta vähäinen.

Jos kulutusmaito on tarkastuksessa tai tehdyissä tutkimuksissa todettu määräysten vastaiseksi, tulee elintarvikevalvontaviranomaisen kieltää maidon myynti ja markkinoille luovuttaminen. Kielto on tehtävä erityisesti, jos virheellisestä tuotteesta aiheutuu kuluttajalle ilmeistä terveydellistä tai taloudellista haittaa.

Ihmisravinnoksi sopimattomiin tai välitöntä terveysvaaraa aiheuttaviin tuotteisiin voidaan perustelluista syistä soveltaa myös voimakkaampia toimenpiteitä, ellei kieltojen tai määräysten antamista pidetä riittävänä.

Elintarvikevirasto voi tarvittaessa määrätä koko maata tai useamman läänin aluetta koskevat pakkokeinot, esim. myyntikiellon koko maassa.

¹¹ Neuvoston asetus (ETY) N:o 1898/1987 maidon ja maitotuotteiden kaupan pitämisessä käytettävien nimistysten suojelemisesta.

31997R2597

Neuvoston asetus (EY) N:o 2597/97, annettu 18 päivänä joulukuuta 1997, maito- ja maitotuotealan yhteistä markkinajärjestelyä koskevista lisäsäännöistä kulutukseen tarkoitetun maidon osalta
Virallinen lehti nro L 351 , 23/12/1997 s. 0013 - 0015

MORE INFO

TEXT:

NEUVOSTON ASETUS (EY) N:o 2597/97, annettu 18 päivänä joulukuuta 1997, maito- ja maitotuotealan yhteistä markkinajärjestelyä koskevista lisäsäännöistä kulutukseen tarkoitetun maidon osalta
EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 42 ja 43 artiklan, ottaa huomioon komission ehdotuksen (1), ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon (2), ottaa huomioon talous- ja sosiaalikomitean lausunnon (3), sekä katsoo, että maito- ja maitotuotealan yhteistä markkinajärjestelyä koskevista lisäsäännöistä ihmisravinnoksi tarkoitetun maidon osalta 29 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1411/71 (4) tavoitteena on kehittää mahdollisimman paljon CN-koodiin 0401 kuuluvien tuotteiden markkinoita laatutakuun avulla ja mukautamalla kuluttajien tarpeisiin ja toiveisiin; kyseisten maitotuotteiden kaupan pitämisen vaatimusten vahvistaminen vakauttaa markkinoita ja vaikuttaa näin maatalousväestön kohtuulliseen elintason; mainitun sääntelyn säilyttäminen on tämän vuoksi sekä maidontuottajien että kuluttajien edun mukaista, edellä mainittuun asetukseen olisi tehtävä tiettyjä mukautuksia ja koottava ne uuteen asetukseen, jotta asiasta saatuja kokemuksia voitaisiin hyödyntää ja jotta asetuksesta tulisi yksinkertaisempi ja selkeämpi siten, että asianomaisten oikeusturva paranee, vastauksena maitoproteiinin ravintoarvoa yhä enemmän painottavien kuluttajien toiveisiin olisi taattava, että luonnollista maitoproteiinin osuutta ei missään tapauksessa vähennetä ja olisi lisäksi sallittava maitoproteiinin, kivennäisaineiden tai vitamiinien lisääminen kulutukseen tarkoitettuun maitoon tai sen laktoosipitoisuuden hydrolysointi, raakamaidon, lämpökäsitellyn maidon ja maitopohjaisten tuotteiden tuotantoa ja markkinoille saattamista koskevista terveys säännöistä 16 päivänä kesäkuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/46/ETY (5) 5 artiklan 9 kohdassa säädetään tietyistä kulutukseen tarkoitetun maidon koostumusta koskevista vaatimuksista; johdonmukaisuuden vuoksi tällaisia säännöksiä on suotavaa sisällyttää kaupan pitämisen vaatimuksia koskevaan sääntelyyn, mutta säätää kuitenkin tietyistä mukautuksista asiasta saadun kokemuksen huomioon ottamiseksi, kuluttajalle myytäväksi tarkoitettujen elintarvikkeiden merkintöjä, esillepanoa ja mainontaa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 18 päivänä joulukuuta 1978 annettua neuvoston direktiiviä 79/112/ETY (6) ja elintarvikkeiden ravintoarvomerkinnöistä annettua direktiiviä 90/496/ETY (7)

sovelletaan,
 sääntelyn johdonmukaisuuden varmistamiseksi olisi asetettava kolmansista maista tuoduille tuotteille vastaavat vaatimukset, ja
 olisi säädettävä, että jäsenvaltiot päättävät valvonnasta ja asianmukaisista seuraamuksista, jos tämän asetuksen säännöksiä rikotaan,
 ON ANTANUT TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

1. Tässä asetuksessa vahvistetaan CN-koodiin 0401 kuuluvien ihmisravinnoksi tarkoitettujen tuotteiden yhteisössä koskevat vaatimukset, sanotun kuitenkaan rajoittamatta kansanterveyden suojelua koskevien vaatimusten soveltamista.
2. Tässä asetuksessa tarkoitetaan:
 - a) 'maidolla' yhdestä tai useammasta lehmästä lypettyä tuotetta;
 - b) 'kulutukseen tarkoitettulla maidolla' 3 artiklassa mainittuja tuotteita, jotka on tarkoitettu toimitettaviksi sellaisenaan kuluttajalle;
 - c) 'rasvapitoisuudella' maitorasvayksiköiden osuutta painona 100 yksiköstä kyseistä maitoa;
 - d) 'proteiinipitoisuudella' maitoproteiiniyksiköiden osuutta painona 100 yksiköstä kyseistä maitoa, ja joka saadaan, kun painoprosenttina ilmaistu maidon kokonaistyyppipitoisuus kerrotaan 6,38:11a.

2 artikla

1. Vain sellaista maitoa, joka täyttää kulutukseen tarkoitettulle maidolle asetetut vaatimukset, saa toimittaa tai luovuttaa jalostamattomana suoraan kuluttajalle tai ravintoloiden, sairaaloiden, ruokaloiden tai muiden vastaavien yhteisöjen välityksellä.
2. Näiden tuotteiden myyntinimitykset mainitaan 3 artiklassa. Ne varataan samassa artiklassa määritellyille tuotteille, sanotun kuitenkaan rajoittamatta niiden käyttöä yhdistetyissä nimityksissä.
3. Jäsenvaltion on säädettävä toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on antaa kuluttajille tietoa tuotteiden laadusta tai koostumuksesta aina, kun tällaisen tiedon poisjättäminen on omiaan aiheuttamaan kuluttajien mielessä epätietoisuutta.

3 artikla

1. Seuraavia tuotteita pidetään kulutukseen tarkoitettuna maitona:
 - a) raakamaito: maito, jota ei ole kuumennettu yli 40°C lämpötilaan tai käsitelty vaikutukseltaan vastaavalla tavalla;
 - b) täysmaito: maito, joka on lämpökäsitelty ja joka rasvapitoisuuden osalta täyttää yhden seuraavista vaatimuksista:
 - vakioitu täysmaito: maito, jonka rasvapitoisuus on vähintään 3,50 prosenttia (rn/m). Jäsenvaltiot voivat kuitenkin säätää ylimääräisestä täysmaidon luokasta, jonka rasvapitoisuus on vähintään 4,00 prosenttia (m/m);
 - vakioimaton täysmaito: maito, jonka rasvapitoisuutta ei ole muutettu käsittelyvaiheenjälkeen rasvaa lisäämällä tai poistamalla eikä sekoittamalla sitä maitoon, jonka luonnollinen rasvapitoisuus on muutettu. Rasvapitoisuus ei kuitenkaan saa olla alle 3,50 prosenttia (m/m);
 - c) kevytmaito: maito, joka on lämpökäsitelty ja jonka rasvapitoisuus on muutettu vähintään 1,50 prosentiksi (m/m) ja enintään 1,80 prosentiksi (m/m);
 - d) rasvaton maito: maito, joka on lämpökäsitelty ja jonka rasvapitoisuus on muutettu enintään 0,50 prosentiksi (m/m).
2. Rajoittamatta edellä 1 kohdan b alakohdan toisen luetelmakohdan soveltamista ainoastaan seuraavat muutokset ovat sallittuja:
 - a) maidon luonnollisen rasvapitoisuuden muuttaminen poistamalla tai lisäämällä kermaa tai lisäämällä täysmaitoa, kevytmaitoa tai rasvatonta maitoa kulutukseen

tarkoitettulle maidolle säädettyjen rasvapitoisuuksien aikaansaamiseksi;
 b) maitoproteiinin, kivennäisaineiden tai vitamiinien lisääminen maitoon;
 c) maidon laktoosipitoisuuden hydrolysointi glukoosiksi ja galaktoosiksi.
 Edellä b) ja c) kohdassa tarkoitetut maidon koostumuksen muutokset sallitaan vain, jos ne mainitaan tuotteen pakkauksessa ja merkintä on helposti nähtävissä, selkeästi luettavissa ja pysyvä. Tämä merkintä ei kuitenkaan vapauta velvoitteesta tehdä direktiivissä 90/496/ETY tarkoitettua ravintoarvomerkinettä. Proteiineilla rikastetun maidon proteiinipitoisuuden on oltava vähintään 3,8 prosenttia (m/m). Jäsenvaltio voi kuitenkin rajoittaa edellä b) ja c) kohdassa tarkoitettuja maidon koostumuksen muutoksia tai kieltää ne.

4 artikla

Kulutukseen tarkoitetun maidon on täytettävä seuraavat vaatimukset:

- a) jäätymispisteen on oltava lähellä kulutusmaidon alkuperäisellä keräilyalueella todettua raakamaidon keskimääräistä jäätymispistettä;
- b) painon on oltava vähintään 1 028 g/l maitoa, jonka rasvapitoisuus on 3,5 prosenttia (m/m) ja lämpötila on 20°C, tai vastaava paino litraa kohti, jos kyse on maidosta, jonka rasvapitoisuus on toinen;
- c) valkuaisaineita on oltava vähintään 2,9 prosenttia (m/m) maidossa, jonka rasvapitoisuus on 3,5 prosenttia (m/m), tai vastaava pitoisuus, jos kyse on maidosta, jonka rasvapitoisuus on toinen;
- d) rasvattoman kuiva-ainepitoisuuden on oltava vähintään 8,50 prosenttia (m/m) maidossa, jonka rasvapitoisuus on 3,5 prosenttia (m/m), tai vastaava pitoisuus, jos kyse on maidosta, jonka rasvapitoisuus on toinen.

5 artikla

Yhteisöön tuotavien kulutusmaitona myytäviksi tarkoitettujen tuotteiden on oltava tämän asetuksen säännösten mukaiset.

6 artikla

Direktiivin 79/112/ETY säännöksiä sovelletaan erityisesti kulutukseen tarkoitetun maidon merkintöjä koskevien kansallisten säännösten osalta.

7 artikla

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki asianmukaiset toimenpiteet tämän asetuksen soveltamisen valvomisen, sen rikkomisesta aiheutuvien seuraamusten sekä petosten ennakolta torjumisen ja tukahduttamisen varmistamiseksi.

Nämä toimenpiteet ja niihin mahdollisesti tehtävät muutokset on ilmoitettava komissiolle niiden voimaantuloa seuraavan kuukauden aikana.

2. Komissio antaa tämän asetuksen soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt maito- ja maitotuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä 27 päivänä kesäkuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 804/68 (8) 30 artiklassa tarkoitettua menettelyä noudattaen.

8 artikla

Kumotaan asetus (ETY) N:o 1411/71.

Asetukseen (ETY) N:o 1411/71 kohdistuvien viittausten on katsottava tarkoittavan tätä asetusta.

9 artikla

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998. Sen 4 artiklan säännöksiä sovelletaan kuitenkin 1 päivästä tammikuuta 1999.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä 18 päivänä joulukuuta 1997.
Neuvoston puolesta
F. BODEN
Puheenjohtaja

- (1) EYVL C 267, 3.9.1997, s. 93
- (2) EYVL C 339, 10.11.1997
- (3) Lausunto annettu 29. lokakuuta 1997 (sitä ei vielä ole julkaistu virallisessa lehdessä).
- (4) EYVL L 148, 3.7.1971, s. 4, asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (ETY) N:o 2138/92 (EYVL L 214, 30.7.1992, s. 6).
- (5) EYVL L 268, 14.9.1992, s. 1, direktiivi sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna direktiivillä 96/23/EY (EYVL L 125, 23.5.1996, s. 10).
- (6) EYVL L 33, 8.2.1979, s. 1, direktiivi sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna direktiivillä 97/4/EY (EYVL L 43, 14.2.1997, s. 21).
- (7) EYVL L 276, 6.10.1990, s. 40
- (8) EYVL L 148, 28.6.1968, s. 13, asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 1587/96 (EYVL L 206, 16.8.1996, s. 21).

NEUVOSTON ASETUS (EY) N:o 1602/1999,**annettu 19 päivänä heinäkuuta 1999,****maito ja maitotuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä koskevista lisäsäännöistä
kulutukseen
tarkoitettun maidon osalta annetun asetuksen (EY) N:o 2597/97 muuttamisesta**

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 37 artiklan, ottaa huomioon komission ehdotuksen (1),

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon (2),

sekä katsoo seuraavaa:

Asetuksen (EY) N:o 2597/97 (3) 4 artiklan d alakohdassa säädetään, että kulutukseen tarkoitettun maidon rasvattoman kuiva-ainepitoisuuden on oltava vähintään 8,50 prosenttia (m/m) maidossa, jonka rasvapitoisuus on 3,50 prosenttia (m/m), tai vastaava pitoisuus, jos kyse on maidosta, jonka rasvapitoisuus on toinen. On todettu, että tietyissä jäsenvaltioissa kerätyn raakamaidon kuiva-ainepitoisuus jää kautta vuoden tai osan vuodesta mainitun pitoisuuden alapuolelle. Tällainen tilanne saattaa vaarantaa kulutukseen tarkoitettun maidon säännöllisen saannin yhteisön tietyillä alueilla. Mainitun asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa säädetty maidon rasvatonta kuiva-aineosaa koskevat rajoitukset sekä mainitun asetuksen 4 artiklassa säädettyt muut lisävaatimukset huomioon ottaen edellä tarkoitettu d alakohta olisi poistettava 1 päivästä tammikuuta 1999,

ON ANTANUT TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

Poistetaan asetuksen (EY) N:o 2597/97 4 artiklan d alakohta.

*2 artikla*Tämä asetus tulee voimaan päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*.

Sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1999.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä 19 päivänä heinäkuuta 1999.

Neuvoston puolesta

K. HEMILÄ

Puheenjohtaja

(1) EYVL C 70, 13.3.1999, s. 14.

(2) Lausunto annettu 14. huhtikuuta 1999 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä).

(3) EYVL L 351, 23.12.1997, s. 13.